

STEUN DE "STEUNKOUS"

RICHTLIJNEN HELPEN THUISZORG-MEDEWERKERS BIJ HET VERANTWOORD AAN- EN UITTREKKEN VAN 'STEUNKOUSEN'

C. van Heugten en S. Arkesteyn

Het aan- en uittrekken van therapeutisch elastische kousen is voor zowel gebruikers als zorgverleners een fysiek belastende bezigheid, die dagelijks terugkomt. Het is dan ook een belangrijke bron voor klachten aan het bewegingsapparaat.

WAAROM RICHTLIJNEN?

Het ziekteverzuim onder medewerkers in de thuiszorg is hoog. Het percentage klachten aan het houdings- en bewegingsapparaat is hierin het grootst. Naast rugklachten blijkt dat ook nek-, schouder- en polsklachten steeds duidelijker naar voren komen. Het aan- en uittrekken van therapeutisch elastische kousen - in de volksmond ook wel steunkousen genoemd - is hiervan de grootste boosdoener.

Het aan- of uittrekken van therapeutisch elastische kousen is een belastende activiteit, omdat de kous erg strak om het been zit. Veel gebruikers hebben moeite met aan- of uittrekken en zijn daardoor afhankelijk van hulp van de thuiszorg. Voor de zorgverleners is het aan- en uittrekken tijdrovend en fysiek belastend. Bovendien komt de handeling vaak vele malen per dag voor. Het is dan ook een belangrijke bron voor pijnklachten in rug, schouders, armen en handen.

Door het gebruik van hulpmiddelen kan de kracht die nodig is voor het aan- en uittrekken van de kousen, worden verminderd. Door bij alle gebruikers consequent een hulpmiddel te gebruiken, kunnen klachten - en daarmee het ziekteverzuim onder zorgverleners - aanzienlijk worden verminderd. Op deze wijze kunnen door optimaal gebruik van aan- en uittrek hulpen waarschijnlijk belangrijke besparingen in tijd en kosten worden gerealiseerd.

Voor de cliënt verloopt het aan- en uittrekken van de kousen met een hulpmiddel comfortabeler en is er minder kans op beschadigingen aan de huid of de kousen. Ondanks deze voordelen voor gebruikers en zorgverleners worden hulpmiddelen nog altijd weinig gebruikt.

HET PROJECT 'STEUN DE STEUNKOUS'

Medio 1999 is bij het iRv te Hoensbroek (Kenniscentrum voor Revalidatie en Handicap) het project 'Steun de 'steunkous' gestart, in opdracht van ZorgOnderzoek Nederland (ZON). Het doel van het project is het bevorderen van het gebruik van hulpmiddelen voor het verantwoord aan- en uittrekken van elastische kousen in de thuiszorg. Hiertoe zijn richtlijnen ontwikkeld, waarin onder meer beschreven wordt welke hulpmiddelen in een bepaalde situatie geschikt zijn (beslisboom), hoe ermee omgegaan dient te worden (protocol) en op welke wijze ze te verkrijgen zijn. De richtlijnen werden in het voorjaar van 2001 verspreid onder alle thuiszorgorganisaties in Nederland. Het is de bedoeling dat thuiszorgmedewerkers vanaf dat moment bij iedere cliënt die in zorg is, een hulpmiddel gebruiken voor het aan- of uittrekken van de elastische kousen.

Er is momenteel een drietal hulpmiddelen voor het aantrekken van therapeutisch elastische kousen op de markt, die geschikt zijn voor zowel zelfstandig gebruik als gebruik door een zorgverlener. Ze werken allen volgens hetzelfde principe: er wordt een zak van zeildoek over de

voet geschoven, waarna de therapeutisch elastische kous beter over de voet glijdt en met minder kracht aan te trekken is. Als de therapeutisch elastische kous over de hiel en halverwege het been is, wordt het aantrek hulpmiddel verwijderd.

Men streeft er altijd eerst naar om de cliënt met behulp van een hulpmiddel tot zelfredzaamheid te brengen. Daarom wordt bij alle cliënten die in zorg komen bekeken of deze met behulp van een hulpmiddel kunnen leren zelf de kousen aan- of uit te trekken. Indien dit niet mogelijk is, wordt bekeken of bijvoorbeeld huisgenoten met een hulpmiddel de kousen kunnen aan- en uittrekken. Als dit ook niet lukt, blijft de cliënt in zorg en krijgt dagelijks hulp van de thuiszorg. Dit gebeurt dan altijd met een hulpmiddel. In principe koopt de cliënt het hulpmiddel. Deze zijn te koop bij de leverancier van de elastische kousen. Sommige ziektekostenverzekeraars vergoeden het hulpmiddel als men aanvullend verzekerd is. In enkele gevallen worden de aan- en uittrek hulpen door de thuiszorgorganisatie als werkmateriaal bij de cliënt neergelegd. De hulpmiddelen worden dan door de organisatie gefinancierd, hetgeen een beroep doet op de middelen van de organisatie. Dit kan bijvoorbeeld

betaald worden vanuit de subsidie die verleend wordt voor het verbeteren van de arbeidsomstandigheden (AWO-gelden). Hier staat tegenover dat het ziekteverzuim onder de zorgverleners door het gebruik van de hulpmiddelen sterk verlaagd kan worden.

IMPLEMENTATIE VAN DE RICHTLIJNEN

Op het moment dat een thuiszorgorganisatie besluit aan- en uittrek-hulpmiddelen voor elastische kousen te gaan gebruiken, moet er een aantal maatregelen genomen worden op het niveau van management en beleid. Zo is het van belang dat alle medewerkers op de hoogte zijn van de richtlijnen en de geplande invoering ervan binnen de organisatie. Vervolgens dienen interesse en betrokkenheid opgewekt te worden. Daarbij is het belangrijk dat men inzicht heeft in de noodzaak van de

richtlijnen. Dit kan bereikt worden door begrip te vergroten en inzicht te geven in de eigen routines.

Voordat men tot daadwerkelijke invoering van de richtlijnen binnen de organisatie overgaat, is het van belang dat de richtlijnen geaccepteerd worden. Het scheppen van een positieve houding ten aanzien van de vernieuwing is hierbij een voorwaarde. Deze stapsgewijze invoering van richtlijnen behoort bij de meeste thuiszorgorganisaties tot het takenpakket van een stafverpleegkundige. De betrokken zorgverleners dienen scholing te krijgen voor het verantwoord aan- en uittrekken van therapeutisch elastische kousen. Tijdens de scholing is de aandacht voor de lichaamshouding en ergonomische omstandigheden essentieel, evenals de verschillende hulpmiddelen. Tevens dienen de zorgverleners training te krijgen in het introduceren van hulpmiddelen, het geven van

instructies en het motiveren van de cliënt.

Zoals gezegd, ontvangen alle thuiszorgorganisaties in Nederland de richtlijnen voor het aan- en uittrekken van TEK met hulpmiddelen in mei/juni 2001.

Voor meer informatie over het project Steun de 'steunkous' kunt u contact opnemen met het iRv, Postbus 192, 6430 AD Hoensbroek, tel 045-5237537.

Dr. Carolien van Heugten werkt als senior onderzoeker bij het iRv. Ze is afgestudeerd als neuropsychologe. Drs. Simone Arkesteyn werkt als projectmedewerker bij het iRv. Ze is verpleegkundige en heeft verplegingswetenschappen gestudeerd. Edith Hagedoren werkt eveneens als projectmedewerker bij het iRv. Zij is ergotherapeute.

HIER KAN UW ADVERTENTIE STAAN

BENT U OP ZOEK NAAR EEN DECUBITUSCONSULENT, EEN WONDVERPLEEGKUNDIGE, EEN BRANDWONDENVERPLEEGKUNDIGE, EEN PODOTHERAPEUT, EEN HUIDTHERAPEUT, EEN STOMAVERPLEEGKUNDIGE OF EEN NIEUWE MEDEWERKER VOOR UW BEDRIJF MET EEN GROTE AFFINITEIT OP HET GEBIED VAN DE WONDZORG O.I.D., DAN KAN ADVERTEREN BINNEN DE LEZERS VAN HET WCS NIEUWS HEEL EFFECTIEF ZIJN.

ELKE PERSONEELSADVERTENTIE IN HET WCS NIEUWS WORDT OOK GEDURENDE TWEE WEKEN OP ONZE INTERNETSITE GEZET.

HET WCS NIEUWS WORDT DOOR ONGEVEER 15.000 PERSONEN GELEZEN. MEER INFORMATIE, WAARONDER DE TARIEVEN, IS TE VINDEN OP ONZE INTERNETSITE WWW.WCS-NEDERLAND.NL